

Wat verhindert een

Ds. Etienne Maritz

Zes punten die een vermindering zijn voor herleving in de gemeente:

1 Een gebrek aan onverschrokken Geestvervulde prediking

Als predikant heb ik drie geestelijke herlevingen meegemaakt, in elke gemeente één. En in al deze gevallen hebben wij geen nieuwe of vreemde activiteiten georganiseerd. Alle nadruk lag op een onverschrokken verkondiging van het Woord van God in de kracht van Gods Geest. In Zuid-Afrika verlangen veel gemeenten naar herleving. Deze gemeenten smachten naar de beleving van de tegenwoordigheid van God in de kerk. Maar wat zij missen, is de tegen-

woordigheid van God in de preek. Het is opmerkelijk dat Paulus in Efeziërs 6:19 vraagt: *'Bid ook voor mij, dat mij de juiste woorden gegeven worden wanneer ik verkondig, zodat ik met vrijmoedigheid (met geestelijke onverschrokkenheid) het mysterie mag openbaren van het evangelie.'* Dit betekent dat de prediker het woord van de Heer vers moet ontvangen voor de gemeente en dat hij toegerust is met de kracht van de Geest van God om in afhan-

kelijkheid van die Geest het Woord te brengen. Dat hij niet bevreesd zal zijn voor wat de mensen zullen zeggen en daarom zijn zwaard een beetje stomper zal maken om wellicht minder tegenstand te krijgen. Een predikant/voorganger mag niet bang zijn voor vervolging die herleving met zich mee kan brengen. In Zuid-Afrika merk ik dat vrees voor mensen de belangrijkste reden van een gebrek aan herleving is. Niets kan de eerlijke en krachtige bediening van Gods Woord vervangen. Paulus schrijft aan Timoteüs in een heel sterk woord: *'Verkondig de boodschap, blij aandringen, of het nu uitkomt of niet, wijs terecht, straf en vermaan met alle geduld dat het onderricht vereist. Want er komt een tijd dat de mensen de heilzame leer niet meer verdragen, maar leraren om zich heen verzamelen die aan hun verlangens tegemoet komen en hun naar de mond praten. Ze zullen niet meer naar de waarheid luisteren, maar naar verzin-sels. Jij echter moet in alles nuchter zijn, je lijden aanvaarden, je werk als verkondiger van het evangelie doen, je dienende taak vervullen'* (II Timoteüs 4:2-5). Onverschrokken prediking door de bekrachtiging van de Heilige Geest is het instrument tot herleving. Het gebrek hieraan zal een herleving in de weg staan.

2 Gebrek aan gebed

Gebrek aan gebed is een belangrijke oorzaak van krachteloze prediking en zit eigenlijk achter elk probleem in de gemeente. Paulus zegt in Efeziërs 6:18: *'Laat u bij het bidden leiden door de Geest, iedere keer dat u bidt; blij waakzaam en bid voortdurend voor alle heiligen.'* Deze woorden zijn een geestelijke wet. Het gebed is de elektriciteitscentrale die in elk facet van het gemeente-zijn echt geestelijk leven brengt. Het is belangrijk en interessant dat Jakobus in het vijfde hoofdstuk van

zijn brief schrijft dat het vurige gebed van een rechtvaardige krachtig is en zijn uitwerking niet mist. Het Griekse woord voor kracht is hetzelfde woord dat gebruikt wordt in Hebreëen 4:12, waar staat dat het Woord van God krachtig is en scherper dan een tweesnijdend zwaard. Dit betekent dat wanneer de gemeente gaat bidden, ondanks geestelijke nood en geestelijke doodsheid, zij weer tot geestelijke herleving zal komen. Gebrek aan gebed veroorzaakt

het tegenovergestelde. Veel geestelijke leiders proberen tegenwoordig van alles om de gemeente tot leven te brengen, maar zij vergeten het gebed. Het is alsof de duivel ons met van alles bezighoudt (ook met veel goede dingen), maar dat hij ons daarmee wil afhouden van het gebed. Jezus zei bij de tempelreiniging: *'Er staat geschreven: "Mijn huis moet een huis van gebed zijn"'* (Matteüs 21:13). Voorgangers, oudstenraden, leiders, u moet zich als leden van de gemeente afvragen: *'Is onze gemeente een huis van gebed?'* Als dit niet zo is, dan is onze gemeente precies het tegenovergestelde van wat Jezus wil. Ik vraag me af of Hij ook niet in onze gemeente de tafels om zou gooien. Jezus citeert uit Jesaja 56:6 en 7: *'De vreemdeling (...) breng Ik naar mijn hei-*

herleving?

lige berg, hem schenk Ik vreugde in mijn huis van gebed; (...) Mijn tempel zal heten "Huis van gebed voor alle volken." Veel mensen zijn 'vreemdelingen' geworden en beleven niet meer de vreugde van God en zijn tegenwoordigheid, omdat wij als gemeenten geen huizen van gebed meer zijn. We kunnen de overwinning over satan niet door prediking alleen behalen. De prediking moet gedekt worden door het overwinnende gebed. Elke samenkomst van christenen is te vergelijken met een oorlog. Een belangrijke gebeurtenis. Een zaak van leven en dood. Maar de meeste gemeenteleden bidden niet. Ze zitten er om te ontvangen en kijken af en toe op hun horloge of het nog geen tijd is. We zijn niet betrokken en als er gebeden wordt, zijn we passief. Gebrek aan gebed is de oorzaak van krachteloze prediking en van het uitblijven van herleving.

3 Gebrek aan geloof

Het derde punt dat volgens mij een belemmering is voor herleving, is het gebrek aan geloof. Wat verwachten we nog van God? En als we al iets verwachten, geven we snel de moed op als bijvoorbeeld de opkomst of de reactie van de mensen tegenvalt. Zacharia zegt dat we de dag van de kleine dingen niet moeten verachten (4:10). Christus zei dat het koninkrijk van de hemelen is als een mosterdzaadje, dat klein begint, maar een grote boom wordt. Sinds de tijd van mijn bekering lees ik veel over herlevingen. Maar nergens is een herleving groot begonnen. Kijk naar Jezus' bediening. Stel je voor: de Zoon van God is drie jaren lang onder de mensen. Hij predikt, doet wonderen en toch blijft er uiteindelijk slechts een groepje van honderdtwintig mensen over dat bidt om de komst van de Heilige Geest. Na Pasen zou je toch zeggen dat de be-

diening van Christus op aarde was mislukt? Maar wij kennen het resultaat. God begint altijd klein. 'Wie Hem zoekt zal door Hem worden beloond' (Hebreeën 11:6). Wat mij persoonlijk bemoedigt en geloof geeft, zijn Gods verbondsbeloften over herleving. Bijvoorbeeld Jesaja 44:3: 'Ik zal water uitgieten op dorstige grond, waterstromen over het droge land. Ik zal mijn geest uitgieten over je nazaten en mijn zegen over je telgen.' We zijn veel te snel tevreden en zeggen: 'Ach, de Bijbel heeft slechts druppeltjes beloofd.' Maar dat is niet waar! De Heer heeft gezegd dat Hij stromen zal gieten op de dorstige grond. En zijn beloften gelden ook voor vandaag. Anders zou de Heer niet spreken over 'nazaten' en 'telgen'. Dit is een belofte voor herleving onder de jeugd! In de drie gemeenten waar ik een herleving heb meegemaakt, deden we niets speciaals om de jeugd te trekken of te winnen. Maar toen de Geest van God ging werken, kwam de jeugd vanzelf. En ze zijn vervuld geraakt van Christus en van het Woord. Verschillende van deze jongeren zijn inmiddels betrokken bij evangelisatie- en zendingswerk. Zij werden door de Geest van God getrokken zonder speciale jeugddiensten.

We moeten goed onthouden dat we geen competitie met de wereld aan hoeven te gaan. Als het om vermaak gaat, heeft de wereld meer te bieden dan de kerk. Mijn vraag is: waar zijn we de kracht van Gods Geest verloren, die de mensen op een bovennatuurlijke manier trekt? Jezus zei: 'Ik verzeker jullie: als jullie geloven zonder te twifelen, zul je niet alleen teweeg kunnen brengen wat er gebeurde met de vijgenboom, maar zul je zelfs tegen die berg kunnen zeggen: "Kom van je plaats en stort je in zee," en het zal gebeuren. Alles waarom jullie in je gebeden vragen zullen jullie krijgen, als je maar gelooft' (Matteüs 21:21 en 22). Het geloof is blijkbaar gekoppeld aan het gebed. Als ik voor iets bid onder de leiding van de Heilige Geest, dan komt er een punt waarop God mij het geloof schenkt voor iets wat in de gemeente of in het land gedaan moet worden. Als de Heer mij dan roept om een instrument in zijn handen te zijn (bijvoorbeeld om een gemeente of een land voor te bereiden op een herleving), dan zal Hij het geloof daarvoor in mij werken in antwoord op het gebed. We moeten onthouden dat alles in de kerk wonderwerk is. Wij christenen vormen samen de kerk. En wij 'zijn niet op natuurlijke wijze geboren, niet uit lichamelijk verlangen of uit de wil van een man, maar uit God' (Johannes 1:13). Het ontstaan en de voortgang van de kerk ligt hierin dat God altijd het onmogelijke doet door zijn wonderwerken. Toen Gods belofte aan Abraham gestalte moest krijgen en het volk van God uit het kind van hem geboren moest worden, waren Abraham en Sara niet in staat om kinderen te krijgen. Izaak is geboren uit een wonderwerk. God vroeg Abraham om te geloven. Ook Izaak kon geen kinderen krijgen. Toch heeft hij de Heer gebeden om nageslacht. Dit was voor hem geen onbekende zaak,

- Als iemand
- Jezus ontmoet
- en net als Jesaja
- kan zeggen: 'Ik heb de Heer gezien' (Jesaja 6), zal
- Jezus' leven in hem of haar zich vermenigvuldigen in de gemeente.
- Dan ga je met een brandend hart naar de preekstoel.
- Dan komt er leven in de stoelen en banken.

want hij had dit van zijn vader geleerd. En de Heer gaf Esau en Jakob aan hem als antwoord op het gebed. En Jakob werd ook een man van gebed en heeft in zijn gebed overwonnen: *'Ik laat U niet gaan, tenzij U mij zegent.'* Dan zegt de Heer: *'Voortaan heet je Israël, want je hebt met God en mensen gestreden en je hebt overwonnen'* (Genesis 32:29). Gelovig gebed is de basis van herleving, maar ongeloof zal nooit herleving brengen. Wij mogen de Heer op zijn beloften wijzen en vertrouwen dat Hij ons zal zegenen, want alleen dán is er toekomst voor de kerk. Ik mag bidden om de krachtige werking van de Heilige Geest, omdat God dit werk heeft beloofd in zijn verbond. Omdat Christus een vloek aan het kruis is geworden, kan de zegen van Abraham ook naar de heidenen komen, opdat ook zij door het geloof de belofte van de Heilige Geest kunnen ontvangen. Op de pinksterdag zegt Petrus in zijn eerste preek: *'...want voor u geldt deze belofte, evenals voor uw kinderen en voor allen die ver weg zijn en die de Heer, onze God, tot zich zal roepen'* (Handelingen 2:39).

4 Gebrek aan geestelijk leven

De volgende hindernis voor een herleving is het gebrek aan geestelijk leven in de gemeente en vooral onder de leiders. Het gevolg daarvan is vaak een menselijk en vleselijk pogen om de kerk of gemeente te herstellen. U kent de geschiedenis van Elia op de berg Karmel. Hij is daar niet uit eigen beweging naartoe gegaan. Hij heeft niet zelf een vuurtje gemaakt. Nee, hij heeft drie jaar lang (volhardend) gebeden. Het is niet Elia die zo'n groot geloof had en zei dat hij wel eventjes dit of dat zou doen en dat de Heer dan wel de overwinning op de Karmel zou geven. Natuurlijk, Elia had een groot geloof. Maar waar kwam dat geloof vandaan? *Het geloof is uit het Woord en uit het gehoor* (Romeinen 10:14). In I Koningen 18 kunt u nalezen dat Elia drie jaar lang gebeden had en op Gods bevel een altaar bouwde en dat God het vuur uit de hemel stuurde. Elia's geloof bleek uit het feit dat hij neerknielde op de berg en bad. En de Heer antwoordde met vuur

uit de hemel. Vuur is een teken voor een zuiver geestelijk leven. Jezus zei tegen de Samaritaanse vrouw: *'...wie de Vader echt aanbidt, aanbidt Hem in Geest en in waarheid. De Vader zoekt mensen die Hem zo aanbidden, want God is Geest, dus wie Hem aanbidt, moet dat doen in Geest en in waarheid'* (Johannes 4:23 en 24). Daarom is het zo belangrijk dat we ons afvragen in welke mate er zuiver geestelijk leven in de gemeenten is, of dat het voornamelijk gaat om de christelijke godsdienst. Die vraag geldt voor de prediking, voor de gebeden, voor elk facet in het gemeen-

Foto: Peter van der Giessen

televan. Het gebrek aan geestelijk leven is er de oorzaak van dat we een alternatief gaan zoeken: goede organisatie en administratie bijvoorbeeld. Ik zeg niet dat dit niet van belang is voor een gemeente, maar als dit de werking van de Heilige Geest in de weg staat of zelfs vervangt, gaat het gemeentelieven gewoon door zonder de werking van de Heilige Geest. Ook emotionele aspecten kunnen de werking van de Heilige Geest vervangen. Zo bestaat ook het fenomeen van de emotionele opwekking. Veel mensen onderscheiden het verschil niet tussen een geestelijke en een emotionele opwekking. Als de Geest van God werkelijk in de gemeente werkt, staat dat niet los van emoties. Er kunnen bijvoorbeeld tranen komen. Maar dit is niet het hart van herleving! Een synthesizer gebruiken om emoties op te wekken is maar één voorbeeld. Zo kunnen er nog veel meer zaken worden bedacht die een emotionele opwekking bewerken. Maar niets kan Gods tegenwoordigheid en zijn werk vervangen. Gods tegen-

woordigheid trekt mensen naar een gemeente, meer dan enig ander iets.

Tempel

Wij zijn Gods tempel, en Paulus zegt dat God zelf in zijn tempel wil zijn. *'Wijzelf zijn de tempel van de levende God, zoals God heeft gezegd: "Ik zal bij hen wonen en in hun midden verkeren, Ik zal hun God zijn en zij mijn volk"'* (II Korintiërs 6:16). Maar hoe kan dat werkelijkheid worden? Paulus geeft het antwoord: *'Omdat ons deze beloften zijn gegeven, geliefde broeders en zusters, moeten we onszelf reinigen van alle lichamelijke en geestelijke smetten en vol ontzag voor God ons hele leven heiligen'* (II Korintiërs 7:1). We hebben de belofte dat God graag in het midden van de gemeente wil wonen en werken met zijn Heilige Geest. De Heer Jezus heeft nog nooit de Heilige Geest teruggetrokken. Ook geloof ik niet dat God de Heilige Geest in de tijd van het Nieuwe Testament krachtig heeft laten werken, en in de loop van de tijd steeds minder. Dat is niet in Gods hart. Hij verlangde ernaar dat Christus aan het kruis de prijs duur moest betalen, opdat wij weer de kracht en volheid van Gods Geest kunnen verkrijgen. En die kracht en volheid wil Hij de hele kerkgeschiedenis door geven, tot aan de wederkomst. Gods wil is het om stromen te gieten op het droge. In de bekende Psalm 23 staat dat Hij ons wil leiden als een herder. Hij wil ons brengen in groene weiden, naar wateren van rust. Wij kunnen en moeten daarom bidden, ernaar smachten. Ik herinner mij nog goed hoe ook in mijn gemeente het geestelijke leven op een laag pitje stond. De bidstonden liepen qua aantal enorm terug. Toen het aantal onder de vijf kwam, wilde ik ermee stoppen, maar de eerste aan wie ik dit voorstelde, zei: *'Nee, u hoeft niet te komen als u niet per se wilt, maar wij gaan in elk geval wel.'* Ik besloot toch ook mee te gaan. Vanaf acht uur tot ongeveer twaalf uur hebben we gebeden. De dag erna hebben we weer gebeden van acht tot twaalf. Toen voelden we dat ons gebed hoger mocht komen dan het plafond. We waren klaar. U weet dat in Filippenzen 4 vers 6 en 7 staat dat wanneer we oprecht hebben gebeden, de vrede van God, die alle verstand te boven gaat, in ons hart komt. We gingen terug naar huis.

De eerste zondag na ons gebed preekte mijn collega. Zodra hij begon, merkten we de tegenwoordigheid van de Geest. Er was grote kracht in de prediking. En tijdens die korte dienst kwam heel veel geestelijk leven in de gemeente. Na de dienst wilden de mensen niet naar huis. Ze bleven in de kerk, want de Heer was aanwezig. 'Dit is bijzonder,' zeiden ze, 'we moeten vanmiddag doorgaan met bidden.' Er kwam een geest van gebed. Kortom: de tegenwoordigheid van Gods Geest in de gemeente brengt het leven en de lust om te bidden.

5 Gebrek aan heiliging

De vijfde hindernis voor een herleving in de gemeente is dat er te weinig aangespoord wordt tot een heilig leven. Met name onder predikanten. Het is moeilijk dit theologisch onder woorden te brengen, ik kan het eigenlijk alleen maar illustreren met mijn eigen leven. Naarmate ik als voorganger heiliger leef, neemt de werking van Gods Geest in de gemeenten toe. Voor de duidelijkheid: met heiligmaking bedoel ik niet een wettische heiligmaking, maar een leven in navolging

Foto: Jo Aerts

van de heiligheid van Christus en in afhankelijkheid van de Heilige Geest, die mij helpt om weg te blijven bij de zonden. Ook als voorgangers blijven we zondaars. Er waren tijden in mijn bediening als predikant dat ik gemakkelijk toegaf aan het doen van 'kleine zonden' (zo die al bestaan). Ik was ervan overtuigd dat het mijn bediening niet zou schaden. Ik beleed mijn zonden toch iedere keer weer?

Maar ik kan uit ervaring ervan getuigen dat toen ik er door genade voor koos om permanent van de zonden weg te blijven en daarvandaan te vluchten, de geestelijke kracht van mijn bediening groeide. Want Gods Geest is een HEILIGE Geest. Ik denk dat ik hierover niet veel hoeft te zeggen. De Bijbel staat vol over heiliging en een heilig leven. God zei het al in het Oude Testament tegen de Israëlieten: *'Wees heilig, want Ik ben heilig'* (Leviticus 11:44). Ik wil slechts zeggen dat het gebrek aan kracht in de prediking vaak is te wijten aan het onheilig leven van predikanten.

6 Gebrek aan afhankelijkheid van de Heilige Geest

Het gebrek aan afhankelijkheid van de Heilige Geest en aan gebrokenheid is de zesde verhindering voor herleving die ik wil noemen. Jezus heeft gezegd: *'Zonder Mij kun je niets doen'* (Johannes 15:5). Het is volgens mij het moeilijkste voor ons als predikanten/voorgangers om die woorden werkelijkheid te doen worden. Paulus schrijft dat God tegen hem als geestelijk leider zei: *'Je hebt niet meer dan mijn genade nodig, want kracht wordt zichtbaar in zwakheid'* (II Korintiërs 12:9). Vanuit de (kerk)geschiedenis wordt duidelijk dat de Heer mannen over een lange weg van voorbereiding leidt voordat ze dienstbaar kunnen zijn in zijn wijngaard. Ze moeten eerst aan het einde van hun kunnen komen; aan het einde van hun eigen kracht en wijsheid. De Heer moest het met mij doen en Hij doet het nog steeds. De ijver en de godsdienstigheid van je eigen persoon komen voortdurend om de hoek kijken. Hoe vaak kan een voorganger de dingen in de gemeente niet manipuleren om iets gedaan te krijgen? Maar als er werkelijk overgave is aan God, kan Hij het goede werk door mij heen doen. In absolute afhankelijkheid van Hem is er kracht genoeg. U kent het verhaal van Petrus die in de hof van Getsemane voor Jezus streed en het oor van Malchus erafsneed met zijn zwaard. Wat zei Christus? *'Steek je zwaard in de schede.'* Pas toen Petrus bitter weende en als een gebroken man de rechtszaal verliet

Foto: Jo Aerts

waar hij even tevoren zijn Meester had verloochend, heeft hij de waarheid van Gods kracht ontdekt. Toen was hij gereed voor de pinksterdag.

Terugkeren bij Christus

En daarmee wil ik afsluiten. U kunt dit artikel lezen en opgewonden en vol ijver de dingen die u hoort of leest, gebruiken als een zwaard om een geestelijke herleving in de kerk te bewerken. We nemen makkelijk het zwaard ter hand en slaan oren af en brengen veel schade toe. Maar, vrienden, als we bij Christus zelf terugkeren en bij Hem mogen horen, door Hem aangeraakt worden en door Hem geleid worden, dan mogen we grote dingen verwachten. Alleen in de levendige tegenwoordigheid van God.

Ten slotte

Volgens mij kan er in elke gemeente een herleving plaatsvinden. Er zal in een gemeente herleving komen als de prediker weer een verse ontmoeting met de levende Christus heeft. Dit geldt evenzeer voor hen die bidden, zowel mensen in leidinggevende posities als andere gemeentelieden. Als iemand Jezus ontmoet en net als Jesaja kan zeggen: *'Ik heb de Heer gezien'* (Jesaja 6), zal Jezus' leven in hem of haar zich vermenigvuldigen in de gemeente. Dan ga je met een brandend hart naar de preekstoel. Dan komt er leven in de stoelen en banken.

● Ds. Etienne Maritz (53) is verbonden aan de Nederduits Gereformeerde kerk in Zuid-Afrika. Hij woont in Koppies (provincie Vrijstaat), 200 kilometer van Pretoria. In zijn gemeente in Koppies-Weltevreden in Zuid-Afrika maakte ds. Etienne Maritz de afgelopen jaren van dichtbij een geestelijke opwekking mee. Hij spreekt regelmatig voor conferenties van stichting HeartCry. Ds. Maritz en zijn vrouw Trudy hebben vijf kinderen gekregen, waarvan er twee op tragische wijze zijn overleden in 1999 en 2006.

